

Daň z příjmů fyzických osob

Špírková, 2014

Papoušková, 2016

Právní úprava a charakteristika daně

- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (upravuje daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob)
- systematika zákona:
 - část první – daň z příjmů fyz. osob
 - část druhá – daň z příjmů práv. osob
 - část třetí – společná ustanovení
 - část čtvrtá – zvláštní ustanovení pro vybírání daně z příjmů
 - část pátá - registrace
 - část sedmá – pravomoci vlády a mfcr
 - část osmá - přechodná a závěrečná ustanovení
- daň přímá
- daň důchodového typu
- daň valorická
- daň s poměrnou lineární sazbou

Poplatníci daně

- „Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty.“ (§2 odst.1) :
- 1) §2 odst.2 - **daňoví rezidenti** – mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují (tzn. alespoň 183 dnů za kalendářní rok), dani podléhají veškeré příjmy ze zdrojů na území ČR i zahraničí
 - 2) §2 odst.3 - **daňoví nerezidenti** –nemají na území ČR bydliště ani se zde obvykle nezdržují nebo ti, o kterých tak stanoví mezinárodní smlouva, dani podléhají pouze příjmy ze zdrojů na území ČR. Mezi daň. nerezidenty řadíme i ty, kteří se na území ČR zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, i to v případě, že se v ČR zdržují více než 183 dnů za kalendářní rok.

Předmět daně – pozitivní vymezení

Předmětem daně jsou (§3 odst. 1):

- příjmy ze závislé činnosti §6
- příjmy ze samostatné činnosti §7
- příjmy z kapitálového majetku §8
- příjmy z nájmu §9
- ostatní příjmy §10

Příjmem se rozumí příjem peněžní i nepeněžní dosažený i směnou.

Předmět daně – pozitivní vymezení

- Nepeněžní příjem se pro účely daně z příjmů fyzických osob oceňuje
- a) podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku,
- b) jako pětinasobek hodnoty ročního plnění, pokud příjem spočívá v jiném majetkovém prospěchu, jehož obsahem je opakující se plnění na dobu
 1. neurčitou,
 2. života člověka nebo
 3. delší než 5 let.

Předmět daně – negativní vymezení

Předmětem daně nejsou:

Např.:

- úvěry nebo zápůjčky (má to výjimky)
- příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů,
- příjem plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu urovnání záležitosti před Evropským soudem pro lidská práva na základě smíru nebo jednostranného prohlášení vlády ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit,
- příjmy au – pair
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny podle zvláštních právních předpisů upravujících limity regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny,
- majetkový prospěch
 1. vydlužitele při bezúročné zápůjčce,
 2. vypůjčitele při výpůjčce,
 3. výprosníka při výprose.

Příjmy ze závislé činnosti (§6)

a) plnění v podobě

- 1. příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,
- 2. funkčního požitku,

b) příjmy za práci

- 1. člena družstva,
- 2. společníka společnosti s ručením omezeným,
- 3. komanditisty komanditní společnosti,

c) odměny

- 1. člena orgánu právnické osoby,
- 2. orgánu právnické osoby,
- 3. likvidátora,

d) příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy podle písmen a) až c), bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.

Příjmy ze samostatné činnosti (§7)

(1) Příjmem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je

- a) příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- b) příjem ze živnostenského podnikání,
- c) příjem z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b),
- d) podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku.

(2) Příjmem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je dále

- a) příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- b) příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- c) příjem z výkonu nezávislého povolání.

-
- **Daň stanovená paušální částkou** – podmínky stanovené v § 7a
 - **Daňová evidence** – možnost pro vedení evidence podle ZDPř - § 7b (podstatně jednodušší než účetnictví)

Příjmy z kapitálového majetku (§8)

- např. podíly na zisku z majetkového podílu ve a. společnosti, s.r.o. a komanditní společnosti, podíly na zisku z členství v družstvu, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání atd.

Příjmy z nájmu (§9)

Příjmy z nájmu, pokud nejde o příjmy uvedené v § 6 až 8, jsou

- a) příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů,
- b) příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu podle § 10 odst. 1 písm. a).

Ostatní příjmy (§10)

- patří k nim celá řada příjmů, které mají ve většině případů jednorázový charakter

např.

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem,
- příjmy z převodu věci a příjmy plynoucí jako protiplnění menšinovým akcionářům při uplatnění práva hlavního akcionáře na výkup účastnických cenných papírů,
- příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního podílu,
- výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách a výhry z ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, anebo jde o soutěžící vybrané pořadatelem soutěže,

atd.

Ostatní příjmy (§10)

- U ostatních příjmů vymezeny **další možnosti osvobození** (nad rámec §4).
- Např.
- výhry z loterií, sázek a podobných her provozovaných na základě povolení vydaného podle zvláštních předpisů nebo na základě obdobných předpisů vydaných v členských státech Evropské unie nebo dalších státech, které tvoří Evropský hospodářský prostor,
- příjmy z prodeje cenných papírů a příjmy z podílů připadající na podílový list při zrušení podílového fondu, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 100000 korun,

Ostatní příjmy (§10)

- **bezúplatné příjmy**
- 1. od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, pokud jde o sourozence, strýce, tetu, synovce nebo neteř, manžela, manžela dítěte, dítěte manžela, rodiče manžela nebo manžela rodičů,
- 2. od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou,
- 3. obmyšleného z majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn nebo který zvýšil majetek tohoto fondu osobou uvedenou v bodě 1 nebo 2,
- 4. nabyté příležitostně, pokud jejich hodnota nedosahuje 15000 Kč.

Osvobození od daně (§4)

- **Např.**
- **příjem z prodeje hmotné movité věci s výjimkou příjmu z prodeje**
- 1. cenného papíru,
- 2. motorového vozidla, letadla nebo lodě, nepřesahuje-li doba mezi jejich nabytím a prodejem dobu 1 roku,
- 3. movité věci, která je nebo v období 5 let před prodejem byla zahrnuta do obchodního majetku
- **Podmínky u prodeje** rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor, a souvisejícího pozemku – **písm. a, b**
- plnění z vyživovací povinnosti,
- příjem ve formě náhrady účelně, hospodárně a prokazatelně vynaložených výdajů spojených s darováním a odběrem krve a jejích složek, tkání, buněk nebo orgánů, pokud se tato náhrada poskytuje podle jiných právních předpisů

Osvobození od daně (§4)

- příjem získaný ve formě dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění podle zákona upravujícího důchodové pojištění, peněžní pomoci obětem trestné činnosti podle zákona upravujícího poskytnutí peněžní pomoci obětem trestné činnosti, sociálního zabezpečení, plnění z uplatnění nástrojů státní politiky zaměstnanosti a veřejného zdravotního pojištění, plnění z pojistné smlouvy o pojištění důchodu podle zákona upravujícího důchodové spoření a plnění ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu; jde-li však o příjem ve formě pravidelně vypláceného důchodu nebo penze, je od daně osvobozena z úhrnu takových příjmů nejvýše částka ve výši 36násobku minimální mzdy, která je platná k 1. lednu kalendářního roku, za zdaňovací období, do níž se však nezahrnuje výše příplatku nebo příspěvku k důchodu podle jiných právních předpisů,

§4a Osvobození bezúplatných příjmů

- V důsledku inkorporace právní úpravy daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů, bylo nezbytné upravit osvobození bezúplatných příjmů. Ustanovení § 4a z velké části navazuje na právní úpravu osvobození v zrušeném zákoně č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Základ daně

- ze základu daně se vypočítává daň
- u jednotlivých druhů příjmů je vyjádřeno, co je základem daně
- pokud má poplatník více druhů příjmů, je základem daně součet základů daně tzv. dílčích základů daně, zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů

Základ daně

- Obecná definice základu daně § 23:
částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud zákon u jednotlivých druhů příjmů nestanoví jinak
- tzn. od dosažených příjmů se odečtou výdaje, a to různě podle toho, o jaký druh příjmu se jedná. U některých příjmů lze uplatnit výdaje buď v prokázané výši nebo paušálními částkami, které jsou stanoveny zákonem

Základ daně

Př., kdy je možné uplatnit paušální výdaje

- Příjmy ze samostatné činnosti– např. 80% u příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, z živnostenského podnikání řemeslného, 60% u příjmů z živnostenského podnikání (kromě řemeslného), 40% z jiného podnikání podle zvláštních předpisů....
- příjmy z nájmu – 30% (nejvýše do částky 600.000,- Kč)

Základ daně

- základ daně se snižuje o tzv. nezdanitelné části základu daně (§15) a položky odčitatelné od základu daně (§34)

Nezdanitelné části základu daně (§15)

např.

- Od základu daně lze odečíst hodnotu **bezúplatného plnění** poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, právníckým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právníckým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek podle zvláštního zákona, a to na financování vědy a vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství, na policii, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví..... V úhrnu lze odečíst **max. 15%** ze základu daně. Minimálně 1000,-Kč.
- od základu daně se odečte např. částka, která se rovná **úrokům** zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru a použitým poplatníkem na financování bytových potřeb....max 300.000,-za domácnost
- **příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem**, max. lze odečíst 12 000 Kč za kalendářní rok
- **pojistné na soukromé životní pojištění**, max. lze odečíst 12 000 Kč za kalendářní rok
- **členské příspěvky** uhrazené členem odborové organizace odborové organizací, max. lze odečíst 3000 Kč za kalendářní rok

Položky odčitatelné od základu daně (§34)

- jsou uvedeny společně i pro právnické osoby např.
- daňová ztráta, která vznikla v minulých letech
- 100% výdajů, které poplatník vynaložil při realizaci projektů výzkumu a vývoje např. výroba prototypu produktu, návrhy technologií

Sazba daně (§16)

- daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně (§ 15) a o odčitatelné položky od základu daně (§ 34) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činí 15 %.

Solidární zvýšení daně z příjmů fyzických osob

Od roku 2013 je zavedeno solidární zvýšení daně z příjmů fyzických osob ve výši 7% z tzv. nadlimitního příjmu (na konci 2015 – 1.305.600 Kč).

- Solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi
- a) součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 a dílčího základu daně podle § 7 v příslušném zdaňovacím období a
- b) 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

Slevy na dani

- vypočtenou daň lze snížit o zákonem uvedené slevy např.

- **Základní sleva** (předtím se označovala jako „sleva na poplatníka“) 24.840,-Kč (*Zrušení základní slevy na dani z příjmů fyzických osob pro pracující důchodce*
Sleva na dani z příjmů fyzických osob pro důchodce bude v letech 2013 až 2015 vzhledem k fiskální situaci zrušena.)
- **Sleva na manžela** 24 840,-Kč – žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000,-Kč
- **Základní sleva na invaliditu** 2 520 Kč - pokud poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu 1. nebo 2. stupně
- **Rozšířená sleva na invaliditu** 5 040 Kč - pokud poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně
- **Sleva na držitele průkazu ZTP/P** 16 140 Kč - pokud je poplatník držitelem průkazu ZTP/P
- **Sleva na studenta** 4 020 Kč - pokud se poplatník soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, až do dovršení věku 28 let

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

- jde o d. zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti ve výši **13.404,- Kč ročně na první dítě, 15.804 Kč na druhé dítě a 17.004 Kč na třetí a každé další dítě**. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu.
- za vyživované dítě poplatníka se pro účely tohoto zákona považuje dítě, pokud je
 - a) nezletilým dítětem,
 - b) zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně
 1. soustavně se připravuje na budoucí povolání;
 2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
 3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.
- dočasný pobyt dítěte mimo domácnost nemá vliv na uplatnění daňového zvýhodnění. Jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se na ně částka daňového zvýhodnění na dvojnásobek;

Správce daně

- příslušný finanční úřad podle místa pobytu fyzické osoby v České republice (místo trvalého pobytu občana ČR nebo adresa hlášeného pobytu cizince), jinak je jím finanční úřad, kde se osoba převážně zdržuje. Pokud nelze takto určit místní příslušnost, je příslušným správcem daně finanční úřad pro Prahu 1.

Daňové přiznání - § 38g

- je povinen podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně, přesáhly 15 000 Kč
 - podává se do konce března za uplynulý kalendářní rok (daňový poradce – do konce června)
 - v daň. přiznání si daň sám vypočte, uvede případné výjimky, osvobození, zvýhodnění, slevy, odpočty a vyčíslí jejich výši
 - není povinen podat poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti pouze od jednoho anebo postupně od více plátců, podepsal u těchto plátců tzv. prohlášení k dani a nemá jiné příjmy vyšší než 6.000,-Kč
- + Oznámení o osvobozených příjmech - § 38v

**Některé instituty spojené s příjmy ze
závislé činnosti a funkčními požitky**

Prohlášení k dani (§38k odst.4)

- do 30 dnů po nástupu do zaměstnání
- pro uplatnění slev na dani
- pro daňové zvýhodnění na děti
- vždy jen u jednoho zaměstnavatele

Roční zúčtování (§ 38ch)

- jeden nebo postupně několik zaměstnavatelů
- Ani za jeden kal. měsíc mu nebyla u žádného zaměstnavatele záloha na solidární zvýšení daně
- poplatník nemá další příjmy nad 6,000 Kč
- písemná žádost zaměstnavateli do 15.února
- provede jej poslední plátce daně
- poplatník musí dodat doklady od všech předchozích plátců daně a další doklady k uplatnění slev a nezdanitelných částek
- jen v případě, že sám nepodá daňové přiznání
- Změna lhůty pro provedení ročního zúčtování daně ze závislé činnosti z 31.3. na 15.3. – lhůta zkrácena od 1.1.2014

Konec